

www.e-rara.ch

**Verae alchemiae artisque metallica, citra aenigmata, doctrina certusque
modus, scriptis tum novis tum veteribus nunc primum & fideliter maiori ex
parte editis, comprehensus quorum elenchum a ...**

Grataroli, Guglielmo

Basileae, 1561

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-7133>

Prologomena per G. Gratalorum.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Ropriū artis uocabulū uero nomine à Græcis dicitur $\chi\mu\iota\alpha$, id est fusoria, eo quod metalla & illis affinia, sales scilicet, alumina, & atramēta, quæ in igne fluūt, & i hac arte potissimū tractantur, $\alpha\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\chi\iota\alpha$, $\chi\mu\iota\alpha\chi\mu\iota\alpha$, id est fusilia dicuntur. Arabes autē (instar Ægyptiorum artē hanc callentes) hoc nomē à Græcis mutuati, suo more articulum præposuerūt, & Alchemiam dixerunt; alij barbarius, Alchimiam, Alcumisticam, uel Archimiam. Habet etiam hæc ars, ut reliquæ oēs, sua quædā peculiaria uerba & uocabula, vulgo non satis nota: ut Aludel, Alembicus, Botus barbatus, Elixir, &c. quæ hoc priori libro, & alibi declarantur: partim abusiua quædā, ut imbibere pro irrigare, figere & fixare, pro efficere ne materia in igne corrumpatur, & euaporet: ac similia. Sed ob dictionis impuritatem, non sunt isti spernendi thesauri: ingeniosissimi enim illo æuo homines rerum insignem cognitionem scrutantes ex philosophiæ principijs ac experiētijs eloquentiam minus curarunt: id quod in Auicenna, Rasi, cæterisq; Arabibus & Latinis eos sequutis, uidere licet. Archimia (inquit Panthæus Venetus) ab archos & mia Græcis particulis, quasi unitatis & unius ueri consilij princeps. Sed vulgaris Archimiæ maior est promissio, quàm operis executio. de illa, inquā, sophistica, in Ioannis 22. Papæ Extrauagante, sic habetur: Spondēt quas non exhibent diuitias, pauperes Alchimistæ. Contra tales est pars seu lex consilij x. Veneto- rum 1488. 17. Septembris cum additione, ut uocant, incipitq; Tollenda sunt de medio, &c. non autem contra Voarchadumiam, quæ (inquit Panthæus) Hebraicè significat aurum duarum rubearum, hoc est duarum cementationum perfectarum.

Vocabula multa ad artem pertinentia idem declarat charta 54. & inde, sui operis.

Cæterū, fermentum apud Alchemistas dupliciter dici uidetur: unomodo ipse lapis ex suis elemētis compositus & completus, in comparatione ad metalla: alio modo & propriè, illud quod est perficiens lapidem & ipsum complens. & sicut se habet fermentum pastæ ad aliam pastam, sic fermentum primo modo ad metalla. Neq; fermentū fieri potest ex imperfectis, nec uera transmutatio. Neq; generant res nisi sibi similia. Lapis philosophorum generatur à natura, ministrante arte, & diuina potentia uolente manifestare. Componitur autē lapis siue Elyxir ex sulphure, arsenico, & argento uiuo Philosophicis, extractis omnibus ab una sola petra seu terra metallica. Quæ uero illa sit num ferri fex præsertim uiridis, aut fer- rum, aut terra quædam alba, seu arg. uiuum & Sol & Luna, uel aliud, ex sequentibus probè lectis intelliges. Arnaldus inquit totum opus consistere in quatuor uerbis: ea sunt, Sulphur, dictum Mars & Marchasita: Arsenicum, dictum Magnesia: Sal præparatum, dictum Argentū uiuū: & Fumus albus, dictus Tutia. Ignorans naturæ principia, non adhæreat huic arti, quoniam potius erit appellandus Sophista, quàm Alchemista: nam qui principia ignorant, finē non inueniunt. Lapidem uocāt Alchymistæ omne illud quod non euaporat ab igne, & idē uocant corpus & substantiam: & lapis unicus est & solus, tam ad album quàm ad rubrū, omnia metalla perficiens in aurum, ut tota clamat Alchemia. fusius quid sit, cum alibi uidebis, tū proximi libri capite 18. Modi uerò & ordo agendi Elyxir & lapidem, sunt, Calcinatio, sublimatio, descensio, solutio, destillatio, coagulatio, fixatio, & ceratio. Preparare autem, est superflua demere, & absentia supplere, sicq; notam in eis mittere perfectionem. his nō indigēt Sol & Luna, sed reliqua. Quæcunq; corpora tardè funduntur, citò coagulantur, & è conuerso. Quoties sublimabis aliquod corpus cū cōmissione sublimati spiritus, toties lucraberis in proiectione mille partes. In spiritibus sunt corpora in potentia, & in corporibus sunt spiritus in potentia. Tantum facit forte agens in breui tempore, quantum debile agens in longo: & ars accelerat ac festinat opus naturæ. Ex his igitur, multoq; magis ex sequentibus, responsiones patebunt ad obiecta quorundam, qui generalibus quibusdam rationibus nituntur secretam hanc autem conuellere, cum uel nihil ipsi tentare sint ausi, uel uulgare aliquid, et erroneum aggressi, spe frustrati sunt. Vanum, inquit Aristoteles, est omittere sensum propter rationes, cum experientia, teste Galeno, rerum sit magistra: quæ tamen suis etiam rationibus, tanquā altero pede, nititur. Porro hæc scientia certior est (cum re ipsa nitatur) & paucioribus nota quàm Iudeorum Cabala: neq; sua uetustate suisq; post Deum, authoribus caret: quāuis aliquorum principum tyrannide & avaritia, artificumq; ignoratia & impostura, pessum multoties ierit, uel adeo malè audierit, ut iā omnis generis homines pudeat in Chymistarum albo cenferi. Et noui ego aliquos aliās doctos, qui domi ac priuatim pro uiribus huic arti incumbunt, publicè autem uoce aut scripto, ne scilicet stulti mūdo uideantur, eam scommatibus, ac sannis uel apertis contumelijs, quantum in eis est, irrident ac uituperant. Sed abundet quisq; in sensu suo: modò etiam me huius practicæ scientiæ studiosis laboratoribus prodesse pro uiribus haud agrè ferant: utq; uice cotis fungar, acutum reddere quæ ferrū ualet exors ipsa secandi. Sed iā in huius etiam cōmendationem legat & sequentia q̄ uelit.

Scimus

PROLEGOMENA.

Scimus lapides esse qui metalla firma tingunt tinctura. Si enim Tutia ær bullienti sit iniecta, ex rubore in citrinitate uertit: Auripigmentum uero in albedine, licet aliquantulum corrumpat: quæ corruptione meditari uitando, sapietis est. Parum etiã stanni multa æris frustra in albedine mutat, licet nimium deficiet. Capilli uero humani argentum citrinant: cortex mali granati ferrum congelat in chalybē: & hæc experientib. apparent. Si ergo ista sine subtilitate & commistione id operantur, non est dubium quin sit propinqua potestas, quæ ea & istis melioratis & alijs commistis, perficiat. Ad hæc, non raro experientia ipsa rem esse possibilem & certam ostendit, licet qui faciât, iisdem pro posse rem occultent. Atque ut ex antiquis non nihil adducam, auctor est Suidas, ite Orosius lib. 7. cap. 16. & Paulus Diaconus in uita Diocletiani Cæsaris, postquam Achillem Aegyptiorum ducē octo menses in Alexandria Aegypti obsessum profligasset, cum omnes Chymice artis libros diligenti studio requisitos consummasset, ne, reparatis opibus, Romanis repugnet. Ita sanè χρυσία quæ metalla cruda aut adusta in meliora transformant, adeo non est ars noua, aut incerta, ut ignarum uulgus putat. de cuius origine & utilitate uide etiã Præfatione Euonymi Philatri in suum Thesaurum. & sequentia quoque satis testantur eius certitudinem.

De Chymia, uel Alchymia, sic scribit Robertus Constantinus in suo Nomenclatore insignium Scriptorum Parisijs edito 1555.

De hac arte, sicut & de Cabala diximus, qui aliquid memorie prodiderit, nullus antiquus author inuenitur, siue id inuidencia factum sit, siue ignoratione. Non desunt tamen qui illud famosum apud poetas Iasonis χρυσόμαλλον δέντρον, id est uellus aureum, librum fuisse interpretentur in uellere, uel macrocolo conscriptum, qui ipsam artē, id est auri argentiq. conficiendi rationem contineret. Fabulas interpretes utroque trahunt: & licet unicuique pro animi arbitratu affingere. Quantum ad me attinet, uerum sit necne, scire deique habeo. Certum est historia tamen, & rerum gestarum annalibus, Diocletianum principem huiusce artis consummatis libris omnes curiosè, exussisse, δὴ καὶ τῶν πρὸ τούτου Αἰγυπτίους, πρὸς τὸ μὴ παύσασθαι ἐκ τῆς τοιαύτης προσηνέσθαι τέχνης. Hoc artificium luxato uerbo, Alchymiam uocat, uel Archymia, quasi dicas ἀρχὴν χυμίων: alij uocant χυμίων, uel χρυσίων, alij χρυσοποιίαν. Qui uero de hac aliquid scripserunt, hi sunt:

Arnoldus de Villanova.

Auicenna ad Assem Philosophum.

Blemidas πρὸς χρυσοποιίαν, liber Græcus, manuscriptus in regia Gallie bibliotheca.

Geberus Arabs, cuius expositor Ioannes Braceschus Vrceanus.

Ioan. Augustinus Pantherus (uel Pantheus) scripsit Arsetheoriam transmutationum metallicarum cum Voarchadumia.

Isaac monachus scripsit ἀρχὴν χρυσοποιίας, in regia Gallie bibliotheca, manuscriptus, Græcè.

Morieni cuiusdam Alchymisticus liber circumfertur, non impressus.

Philippus Vlstadius edidit Cælum Philosophorum: qui tamen ad rem medicam spectat.

Raymundus Lullius scripsit (præter cætera multa) de Secretis naturæ, siue quinta essentia. Hunc ego inquirendo cōperio, apud Anglos re quidem uera præstitisse, quod suis libris pollicetur: & in arce Londini, iussu Regis probatissimum aurum cōfecisse, mihiq. genus numi ostensum est, quod adhuc appellant Nobile Raymundi, auri uidelicet puri, & obrizi, summeq. indicaturæ. Ipse in libro, quod Testamentum uocat, fatetur se hanc artē ex Arnoldo de Villanova cōueto suo didicisse. Quæ Ioan. And. in tit. de Crimine falsi attestatur, laminas aureas excudisse, quæ ex auro ex arrugia quæsito, aurifodinisq. extracto, bonitate non cederent. Scripserunt etiam alij multi de hac arte, quorum libri nondum impressi sunt: inter quos est Rosinus Philosophus, & Rogerius Bacho, cuius legi Alchymie speculum.

Zosimus author Græcus asseruatur in bibliotheca Regia: scripsit de Sacra arte, de Compositione aquarum ad χρυσοποιίαν, de instrumentis & caminis. Sunt & alij huius artis præceptores, ut Christianus, Heliodorus, Theophrastus, Archelaus, Pelagius, Ostanes, Olympiodorus, Democritus, Dioscurus, Synesius, & Stephanus, cuius est liber de Magna & sacra scientia. Omnes hi Græci sub nominibus antiquis, mihi tamen recentes uidentur. Est etiam liber Chymisticus, comitis Treuifini. Hactenus Robertus. Cæteros qui nosse cupit, legat in fine Geberi ultimo à Ioan. Petreo editi, uel Bernæ impressæ eius sumptu: item Euonymi Philatri, Tigurinum: Ioannis Langij epistolam 53. & ultimum folium capitis 18. libri secundi de Abditis rerum causis Ioannis Fernelij, medici & philosophi doctissimi & præ-

stantissimi: atque alios recentiores, ut Ianum Lacinium nulli spernendum.